

Minister g. Zdravko Počivalšek
Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

14. april 2020

DRUGI PREDLOG UKREPOV destinacije Julijske Alpe za pripravo na ponoven zagon turističnega sektorja po preklicu epidemije COVID-19

Spoštovani g. minister!

Dovolite, da se vam osebno, vašemu ministrstvu, STO-ju in Vladi RS v imenu Turistične regije Julijske Alpe (občine Bled, Bohinj, Bovec, Brda, Gorje, Kobarid, Jesenice, Kanal ob Soči, Kranjska Gora, Radovljica, Tolmin in Žirovnica) najprej zahvalimo za upoštevanje naših najpomembnejših predlogov za omilitev prve faze epidemije.

Tokrat bi vas želeli obvestili, da ekipa direktorjev turističnih organizacij Julijskih Alp skupaj z župani, turističnim gospodarstvom, TNP-jem in STO-jem vsakodnevno koordinirano in usmerjeno komunicira s ponudniki v destinaciji, usklajuje občinske ukrepe, spodbuja nove poslovne prakse v sektorju in se pripravlja na postopen zagon dejavnosti. S ciljem, da bi se že vnaprej čim bolje pripravili na zagon in delovanje, ki bo varno za zaposlene in naše goste, v nadaljevanju predlagamo **nekaj dodatnih ukrepov, ki so po naši presoji zelo nujni v fazi izhoda iz epidemije.**

1. **Posredovanje nacionalnih priporočil in tehnoloških usmeritev za zagon in izvajanje turistične dejavnosti**, s posebnim ozirom na specifičnost posameznega tipa dejavnosti: gostinstvo, hotelirstvo, kampi, manjši ponudniki, planinske kočice kakor tudi urejene naravne znamenitosti (Vintgar, Tolminska korita, jame..), kulturni spomeniki in muzeji...
 - a. **Predlagamo takojšnjo ustanovitev medresorske delovne skupine** za pripravo tovrstnih priporočil. V skupini bi morali **obvezno, poleg zdravstvene stroke, sodelovati tudi predstavniki gostinstva in turizma**, kar bi zagotovilo praktičnost in izvedljivost rešitev. Z naše strani smo pripravljene v skupino predlagati nekaj kompetentnih članov.
 - b. **Nujno je, da se okvirna izhodišča pripravijo najkasneje do konca aprila (oziroma pred prvomajskimi prazniki)**, da obrati izkoristijo čas mirovanja za ustrezno pripravo objektov in zaposlenih, hkrati pa pričakovane spremenjene režime pravočasno skomunicirajo tudi s svojimi potencialnimi kupci. Dejstvo je, da v tem trenutku še ne beležimo odpovedi rezervacij za poletje, zato nam bodo kakršnekoli usmeritve v pomoč pri utemeljevanju ustrezne varnosti destinacije in posameznega obrata.
2. **Posredovanje nacionalnih priporočil in tehnoloških usmeritev za izvedbo dogodkov in prireditev.**
 - a. V destinaciji je za poletje in jesen napovedanih zelo veliko raznovrstnih dogodkov, od množičnih športnih prireditev, tradicionalnih dogodkov in festivalov z več tisoč obiskovalci do manjših srečanj in vnaprej napovedanih vodenj za skupine, kjer sodeluje lahko tudi le 10-20 oseb. S pripravo dogodkov nastajajo stroški – hkrati pa so številni dogodki vitalnega pomena za ustvarjanje nočitev in drugih prihodkov, zato je pomembno, da **organizatorji dogodkov čim prej prejmejo vsaj okvirne smernice ali, kdaj, kakšni in pod kakšnimi pogoji bodo različni dogodki sploh možni.**
3. **Poenotenje komuniciranja z mediji vezano na sporočila o načinu preživljanja letošnjih počitnic in potovanj v/iz tujine.**

- a. V zadnjem tednu se je v medijih pojavilo več prispevkov, v katerih zdravstveni strokovnjaki napovedujejo, da bo turistična dejavnost v Sloveniji letos zelo okrnjena in omejena na domači trg, določeni pa pod vprašaj postavljajo tudi ta segment. **Mediji izjavam dajejo veliko težo oziroma medijski prostor, mestoma jih tudi različno povzemajo, kar povzroča v javnosti negotovost in zmedo, turističnem gospodarstvu pa izjemno veliko škodo.** Spoštujemo stališča in usmeritve medicinske stroke, a tudi ta morajo biti umeščena v realno življenje; ne smemo dopustiti, da v javnosti odmeva samo en del problematike, ki je ne zanikamo.

Poletna sezona je v Julijskih Alpah ključna, saj od junija do septembra realiziramo 66 % nočitev. Ob tem smo 84 % odvisni od tujih gostov, zato je za nas izrednega pomena, da bomo tudi to poletje (v pogojih, ko bo to varno in mogoče) lahko gostili tudi goste, vsaj iz bližnjih oz. tistih držav, ki bodo hitreje okrevale po epidemiji.

Turizem kot panoga z 12 % deležem BDP in izredno velikim multiplikatorjem je trenutno z vidika ukrepov precej postavljena na obrobje. Res je, da je turizem v dani situaciji najbolj ranljiva panoga, ki bo čutila najbolj daljnosežne posledice in dolgotrajno okrevanje – in prav zato še posebej potrebuje podporo in ustrezne rešitve. V preteklih tednih je bilo tudi kar nekaj negativne publicitete v medijih zaradi neustrezne interpretacije na temo vavčerjev/regresa, pa tudi povzetih/iz konteksta izvzetih izjav županov iz prej zelo obremenjenih destinacij. Vse to ustvarja nepotrebno negativno publiciteto v slovenskem prostoru. Ta hip potrebujemo pozitivna sporočila, ki nas bodo združila in domačega gosta pozitivno motivirala k dopustovanju doma.

- b. V tem pogledu **predlagamo jasnejše pozicioniranje oziroma izpostavljanje turizma v komuniciranju Vlade RS in imenovanje vloge 'govorca' turističnega sektorja**, ki bi jo po našem mnenju lahko prevzel STO. Zavedamo se resnosti situacije, vendar pa tako turizem kot domača javnost potrebuje preudarne, usklajene in ob umirjanju zdravstvene situacije ustrezne napovedi sproščanja ukrepov.

4. **Likvidnostna podpora turističnim zavodom in občinam, ki izvajajo razvojne in investicijske EU projekte.**

- a. **Obstoječi likvidnosti ukrepi ne predvidevajo podpore javnim zavodom oz. zavodom, ki opravljajo javne naloge na področju turizma.** Z epidemijo so turistične destinacijske organizacije izgubile večji del turistične takse in tudi druge tržne prihodke (vstopnine, rezervacijske marže) ter se znašle v situaciji, ko ne morejo več zagotavljanja likvidnosti in lastne udeležbe za izvedbo pomembnih odobrenih razvojnih EU projektov. Gre za posamezne projekte, ki so ključni za preobrat turizma v še bolj zeleno in butično prihodnos, kot pr. ureditev Tolminskih korit, vzpostavljanje sistemov spremljanja in upravljanja obiska na zgoštitvenih točkah, spodbujanje lokalne pridelave in lokalnih kolektivnih znamk. Najemanje posojil zavodov, ki opravljajo javne naloge, je vezano na zadolževanje občin in zakonodajo, ki opredeljuje to področje.
- b. **Predlagamo, da MGRT skupaj z Ministrstvom za finance prouči možnost likvidnostnega financiranja zavodov v turizmu pod enakimi pogoji kot bodo veljala za turistična podjetja.** Pri tem je pomembno, da bi bili tovrstni krediti izvzeti iz kreditnega potenciala občin. Možen partner za ta inštrument bi bil lahko Slovenski regionalno-razvojni sklad.
- c. **Predlagamo tudi zagotovitev vsaj delnega vnaprejšnjega financiranja projektov (avansiranje),** ki se financirajo iz evropskih skladov in so že ali še bodo odobreni,

poenostavitev postopkov od prijav do poročanja ter čim hitrejšo refundacijo sredstev (za vse razpise in resorje, ne samo MGRT, ki je primer boljše prakse).

- d. **Predlagamo, da se občinam (in s tem posredno zavodom na področju turizma) omogoči zadolževanje v okviru zakladniškega računa¹.** Občinam se v zakladniškem računu omogoči razširitev pogodbe o kratkoročnem likvidnostnem zadolževanju v dolgoročno brezobrestno zadolžitev znotraj Enotnega zakladniškega računa. Zadolžitev ne šteje v kvoto zadolžitev občine. Vračila sredstev se omogočijo anuitetno v roku 5 let z enoletnim moratorijem odplačevanja.

Občine, še posebej turistične, bodo namreč v prihodnje pod velikimi pritiski, tako glede zmanjšanja prihodkov (upad turistične takse, znižanje najemnin, zmanjšanje plačil za vrtec) kot tudi zahtev, da povečajo spodbude in investicije za čimprejšnji zagon gospodarstva. Menimo, da bi tak ukrep občinam omogočal, da v največji možni meri pripomorejo k normalizaciji razmer.

5. **Digitalni vavčerji in digitalne strategije:** SPS je ponovno odprl EU razpis za digitalne vavčerje, a le za Vzhodno kohezijsko regijo. Razpis naj se nujno odpre tudi za Zahodno Slovenijo, saj so subvencije za razvoj spletnih trgovin in spletnih aplikacij izjemnega pomena za turistična podjetja.
6. **Preveritev politik skladnega regionalnega razvoja in podpore občinam,** ki so se zaradi epidemije in upada turizma znašle v strukturnih in finančnih težavah
- a. Zaradi trenutnega položaja je na območju Julijskih Alp **ogroženih 2.000 delovnih mest** v turizmu ter še najmanj toliko v povezanih dejavnostih. Med najbolj izpostavljenimi so občine Kranjska Gora (54 % vseh delovnih mest je v panogi gostinstvo in turizem), Bled (cca 40 % delovnih mest) in Bohinj (cca 30 % vseh delovnih mest) ter okoliške občine, iz katerih prihaja delovna sila. Ob predpostavki 20-odstotne realizacije tujih gostov in 20-odstotne rasti domačih glede na leto 2019 **ocenjujemo, da bi v letu 2020 v Julijskih Alpah lahko prišlo tudi do 68-odstotnega upada nočitev** (iz 4 na 1,5 mio nočitev), kar pomeni **cca 120 mio EUR izpada prihodkov** ožjega turističnega gospodarstva in za **4,4 mio EUR manj prihodkov iz naslova turistične takse** v občinske proračune. V kolikor turistični prehod čez državno mejo ne bo sproščen, bo izpad še veliko večji. Z ustavitvijo turizma, pričakovano povečano brezposelnostjo in znižanjem dohodkov občanov, občine že občutijo povečan pritisk na občinske proračune, zato občinske uprave pripravljajo rebalanse proračunov za leto 2020 s katerimi bodo tudi do 35 % zmanjšale, sicer pomembne programske, investicijske in razvojne načrte.
- b. Epidemija bo poslabšala gospodarsko strukturo in razvojni položaj občin Julijskih Alp, ki so že tako med med demografsko najbolj ogroženimi območji, hkrati pa tudi obmejno in varovano parkovno območje. S ciljem zagotavljanja dolgorčne demografske in trajnostne politike tega območja **predlagamo:**
- i. **Nujno ohranitev sredstev Proračuna RS za sofinanciranje občinskih investicij** po 23. členu Zakona o financiranju občin v letu 2021 in naprej, **vključno s spremembo povratnih sredstev v nepovratna.** Občine so bile z ukrepi ZUJF-a med najbolj prizadetimi, v letu 2014 so se sredstva iz 23. člena ZFO-1 zmanjšala na polovico normalnega obsega pred sprejetjem ZUJF-a, v letu 2015

¹ <https://www.gov.si/teme/upravljanje-denarnih-sredstev-enotnega-zakladniškega-racuna-drzave/>

pa na četrtno. Kasneje se je del sredstev razdelil kot povratna sredstva z dvoletnim moratorijem. Šele v letu 2020 je višina sredstev prišla na normalno višino. Sredstva so tudi namenjena za investicije, kar neposredno prispeva k boljši kondiciji gospodarstva. Menimo, da bo tak ukrep pomenil nov zagon, predvsem na področju gradbeništva, saj bi občine razpolagale s sredstvi za čimprejšnjo oživitev investicij.

- ii. **Prilagoditev ukrepov endogene regionalne politike oz. Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja**, ki naj omogoči oblikovanje posebnega finančnega mehanizma za območje Julijskih Alp oz. območja, ki so najbolj prizadeta zaradi epidemije COVID-19.
- iii. **Načrtovanje posebnega finančnega mehanizma za območje Julijskih Alp v novi finančni perspektivi EU 2021-2027**, saj sicer opisani specifični izzivi, s katerimi se bo še nekaj naslednjih let soočalo območje, ne bodo primerno zaznani in naslovljeni znotraj ukrepov razvite Zahodne kohezijske regije.

Enovit predlog ukrepov so v sodelovanju s turističnim gospodarstvom in Javnim zavodom Triglavski narodni park ter v soglasju županov vseh občin območja Julijskih Alp pripravili direktorji turističnih destinacijskih organizacij, združeni v Skupnost Julijske Alpe.

Oseba za pojasnila: Klemen Langus, direktor Skupnosti Julijskih Alp, klemen.langus@bohini.si, tel. 041 884 392.

V imenu Skupnosti Julijske Alpe

Klemen Langus, direktor Turizem Bohinj in direktor Skupnosti Julijskih Alp

OBČINA BOHINJ, Jože Sodja, župan	TURIZEM BOHINJ, Klemen Langus, direktor
OBČINA BLED, Janez Fajfar, župan	TURIZEM BLED, Tomaž Rogelj, direktor
OBČINA RADOVLJICA, Ciril Globočnik, župan	TURIZEM KRANJSKA GORA, Blaž Veber, direktor
OBČINA KRANJSKA GORA, Janez Hrovat, župan	TURIZEM DOLINA SOČE, Janko Humar, direktor
OBČINA GORJE, Peter Torkar, župan	TURIZEM IN KULTURA RADOVLJICA, Nataša Mikelj, direktorica
OBČINA JESENICE, Blaž Račič, župan	ZAVOD ZA KULTURO IN TURIZEM ŽIROVNICA, Matjaž Koman, direktor
OBČINA ŽIROVNICA, Leopold Pogačar, župan	ZAVOD ZA TURIZEM, KULTURO, MLADINO IN ŠPORT BRDA, Tina Novak Samec, direktorica
OBČINA BRDA, Franc Mužič, župan	JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK, Janez Rakar, direktor
OBČINA BOVEC, Valter Mlekuž, župan	
OBČINA KOBARID, Marko Matajurc, župan	
OBČINA TOLMIN, Uroš Brežan, župan	
OBČINA KANAL OB SOČI, Tina Gerbec, županja	